

KENTRON EPEYNHΣ TOY MEΣAIOΩNIKOY KAI NEOY EΛΛHNIΣMOY

Συνοπτική έκθεση πεπραγμένων του έτους 1999

Τὸ Κέντρο συνέχισε καὶ ἐφέτος καὶ προώθησε τὰ ἐν ἐξελίξει ἐρευνητικὰ του προγράμματα. Τὸ προσωπικὸ ἀσχολήθηκε, μεταξύ ἄλλων, μὲ τὰ ὑπὸ ἐκτύπωση βιβλία τοῦ Κέντρου: α) Εὐρετήρια τῆς Ἐφημερίδος τῆς Βιέννης καὶ β) περιοδικὸ Μεσαιωνικὰ καὶ Νέα Ἑλληνικά, τόμος ΣΤ', τὰ ὅποια ἀναμένεται νὰ κυκλοφορήσουν στὶς ἀρχὲς τοῦ 2000. Στὶς ἀρχὲς τοῦ 1999 ἐκδόθηκε στὴ σειρά τῶν Δημοσιευμάτων τοῦ Κέντρου τὸ βιβλίον τοῦ Ἐπόπτη τοῦ Κέντρου ἀκαδημαϊκοῦ Μ. Ι. Μανούσακα (σὲ συνεργασία μὲ τὸν Μιχ. Λασιθιωτάκη): François Scouphos, Ὁ Γραμματογράφος (*Le Courier. Édition critique du recueil de ses lettres avec Introduction, Commentaire et Répertoires*, Athènes 1998).

Ἀναλυτικότερα, στὸ πλαίσιο τῶν ἐπιστημονικῶν καὶ ἐκδοτικῶν προγραμμάτων τοῦ Κέντρου καὶ τῶν εἰδικῶν ἐνασχολήσεων τοῦ προσωπικοῦ του, ἔγιναν κατὰ τὸ 1999 οἱ ἑξῆς ἐργασίες:

α) Ὁ Διευθύνων Κωνσταντῖνος Λάμπας ἀσχολήθηκε μὲ τὰ ὑπὸ ἐκτύπωση Εὐρετήρια τῆς Ἐφημερίδος τῆς Βιέννης (σύνταξη Προλόγου, διορθώσεις τυπογραφικῶν δοκιμῶν, τελικοὶ ἔλεγχοι). Ὁλοκλήρωσε τὸν σχολιασμὸ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Β' τόμου τῆς Ἀλληλογραφίας τοῦ Κωνσταντίνου Οἰκονόμου (1818-1822), ὁ ὅποιος θὰ παραδοθεῖ γιὰ ἐκτύπωση τὸν Ἰανουάριον τοῦ 2000, καὶ συνέχισε τὴν ἐπεξεργασία σειρᾶς καταστίχων τῆς ἐπισκοπῆς Σταγῶν τοῦ 18ου αἰῶνα, εἰσάγοντας τὰ σχετικὰ στοιχεῖα (δημογραφικά, φορολογικά κ.ἄ.) σὲ βᾶση δεδομένων ἠλεκτρονικοῦ ὑπολογιστῆ. Ἐπίσης, συμπλήρωσε μὲ νέα στοιχεῖα καὶ παρέδωσε γιὰ δημοσίευση στὸν ὑπὸ ἐκτύπωση ἕκτο τόμον τοῦ περιοδικοῦ *Μεσαιωνικὰ καὶ Νέα Ἑλληνικά* τὴν ἐργασία του: «Οἱ Νύχτες τοῦ Γιούγκ. Μία μεταφραστικὴ ἀπόπειρα τοῦ Κων. Τζιγαρά (1819-1820)». Ὁ ἴδιος, τέλος, συνέταξε ἄρθρον γιὰ τὰ ἀρχεῖα τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἑλλάδος μὲ τίτλον «Ἀρχεῖακὲς Συλλογές» (17ος-19ος αἰ.). πού δημοσιεύθηκε στὸν συλλογικὸν τόμον *Θησαυροὶ τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης, Κατάλογος Ἐκθεσης*, Ἀθήνα 1999, σ. 47-71.

β) Ἡ ἐρευνητριά Πηνελόπη Στάθη συμμετέσχε στὶς τρέχουσες ἐργασίες τοῦ Κέντρου (τυπογραφικὲς διορθώσεις τῶν Εὐρετηρίων τῆς Ἐφημερίδος) καὶ συνέχισε

τῆ σύνταξη περιλήψεων τῶν ἐπιστολῶν τοῦ φακέλου «Ἀλληλογραφία Τουρκίας», πού βρίσκεται στό Γραμματοφυλακεῖο τοῦ Μετοχίου τοῦ Παναγίου Τάφου. Συμπλήρωσε μέ νέα στοιχεῖα ἀπό τή Βιβλιοθήκη τῆς Ρουμανικῆς Ἀκαδημίας τήν ἐργασία της «Χρυσάνθου Νοταρᾶ, Προθεωρία εἰς τοὺς νόμους», ἡ ὁποία παραδόθηκε γιά δημοσίευση στὸν ἕκτο τόμο τοῦ περιοδικοῦ *Μεσαιωνικά καὶ Νέα Ἑλληνικά*. Τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 1999 πραγματοποιοῖσε ἐξαήμερη ἐπιστημονικὴ ἀποστολὴ στὴ Λέσβο (Μονὲς Λειμῶνος καὶ Ὑψηλοῦ), μέ σκοπὸ τὸν ἐντοπισμὸ καὶ τὴ μελέτη χειρογράφων. Ἡ ἴδια ἔκανε διάλεξη στὸ Τμῆμα Ἱστορίας τοῦ Πανεπιστημίου Κρήτης (7 Δεκεμβρίου 1999) μέ θέμα «Ἡ Μικρασιατικὴ Καταστροφὴ μέσα ἀπὸ τὴν τουρκικὴ λογοτεχνία». Δημοσιεύματα: 1) *Χρυσάνθος Νοταρᾶς, πατριάρχης Ἱεροσολύμων, πρόδρομος τοῦ Νεοελληνικοῦ Διαφωτισμοῦ*, Ἀθήνα 1999 (διδακτορικὴ διατριβή), 2) «The seismologia and their diffusion in the Ottoman period», στὸν τόμο *Natural disasters in the Ottoman Empire*, Athens 1999, σ. 241-247.

γ) Ἡ ἐρευνήτρια Ρόδη Ἀγγελικὴ Σταμούλη συμμετέσχε στὶς τυπογραφικὲς διορθώσεις τῶν Εὐρετηρίων τῆς *Ἐφημερίδος*. Ἀσχολήθηκε μέ τὴν τυπογραφικὴ ἐπιμέλεια τοῦ αὐτοτελοῦς δημοσιεύματός της *Πηγὲς τῆς ἱστορίας τῆς Πρέβεζας (1802-1808)* καὶ τὴν ἐπεξεργασία ἀρχαικοῦ ὕλικοῦ πού ἔχει συγκεντρώσει ἀπὸ τὴν Πρέβεζα καὶ τὴ Λευκάδα. Ἐπίσης συνέταξε πολυσέλιδη ἐργασία γιά τὸν ἕκτο τόμο τοῦ περιοδικοῦ *Μεσαιωνικά καὶ Νέα Ἑλληνικά* μέ τίτλο «Πολιτικὲς κινητοποιήσεις τῶν Πρεβεζάνων μετὰ τὸν ἄχαλασμὸ (1798-1801)».

δ) Ἡ ἐρευνήτρια Ὀλγα Ἀλεξανδροπούλου ἀσχολήθηκε μέ τρέχοντα θέματα τοῦ Κέντρου (τυπογραφικὲς διορθώσεις τῶν Εὐρετηρίων τῆς *Ἐφημερίδος*, καταγραφή καὶ ταξινομήση τῶν νέων βιβλίων καὶ περιοδικῶν τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Κέντρου). Συνέχισε τίς ἐργασίες γιά τὴν κριτικὴ ἔκδοση τῆς *Ἱστορίας τῆς Ρωσίας* τοῦ Διονυσίου Ἰβηρίτη καὶ τὴ μελέτη τοῦ ρωσικοῦ περιηγητισμοῦ στὴ νοτιοανατολικὴ Εὐρώπη καὶ ἀνατολικὴ Μεσόγειο. Συμπλήρωσε μέ νέα στοιχεῖα καὶ παρέδωσε γιά δημοσίευση παλαιότερες ἐργασίες της: 1) «Ἡ Ἑλληνικὴ Μονὴ Ἀγίου Νικολάου στὴ Μόσχα. Στοιχεῖα ἀπὸ τὴν ἱστορία τῶν ἑλληνορωσικῶν σχέσεων στὸ δεύτερο μισὸ τοῦ 17ου αἰώνα», περ. *Μεσαιωνικά καὶ Νέα Ἑλληνικά*, τ. ΣΤ', 2) «Ἡ εἰκόνα τῆς Ρωσίας καὶ τῶν ἑλληνορωσικῶν σχέσεων στὰ ἑλληνικὰ περιοδικὰ τοῦ 19ου αἰώνα», περ. *Rossija i Khristianskij Vostok* (Ἡ Ρωσία καὶ ἡ Χριστιανικὴ Ἀνατολή), τ. 2 (1999-2000), Μόσχα (ρωσικά), 3) «Ἡ Ἀλωση τῆς Πόλης στὰ ρωσικὰ γράμματα. Σύμβολα καὶ ἰδέες», περ. *Θέματα Λογοτεχνίας*, τχ. 12 (1999), 4) «Ἡ Ἱστορία τοῦ Νικόλαου Καραμζίν. Ἡ παρουσίαση καὶ ἡ ἀποδοχὴ της στὴν Ἑλλάδα», συλλογικὸς τόμος στὴ μνήμη τοῦ Νικόλαου Μ. Παναγιωτάκη. Συμμετεῖχε στὸν κύκλο

διαλέξεων «Περιηγητισμός: προσεγγίσεις του ελληνικού χώρου, 16ος-20ός αιώνας» (Ἐθνικὸ Ἰδρυμα Ἑρευνῶν, Φεβρ.-Μάρτ. 1999) μὲ θέμα ὁμιλίας «Ρῶσοι περιηγητὲς στὴν Κωνσταντινούπολη τοῦ 19ου αἰώνα» καὶ στὸ Διεθνὲς συνέδριο «Πούσκιν καὶ Ἑλλάδα» μὲ θέμα «Ὁ Πούσκιν ὅπως τὸν εἶδε ἡ ἐλληνικὴ κριτικὴ τοῦ 19ου αἰώνα» (Πάντειο Πανεπιστήμιο, Ὀκτώβριος 1999). Ἔδωσε σειρά διαλέξεων στὴν Πολιτιστικὴ Ἑταιρεία «Πανόραμα» (Ἀθήνα) μὲ ἀντικείμενο τὴν ἱστορία τοῦ ἀνατολικοσλαβικοῦ πολιτισμοῦ ἀπὸ τὴν εἰσβολὴ τῶν Ταταρο-Μογγόλων ἕως τὸν 17ο αἰώνα (Ἀπρ.-Μάιος 1999). Ἡ ἕδρα συνεργάστηκε μὲ τὸ Κέντρο Νεοελληνικῶν Ἑρευνῶν (Ἐθνικὸ Ἰδρυμα Ἑρευνῶν) γιὰ τὴ σύνταξη ἐλληνικῆς βιβλιογραφίας μὲ ἀντικείμενο τὶς ἱστορικὲς σχέσεις τοῦ ἐλληνικοῦ κόσμου μὲ τοὺς ἀνατολικοὺς Σλάβους.

Ὁ ἐπίτ. Διευθυντὴς τοῦ Κέντρου, Καθηγητὴς τοῦ Ἰονίου Πανεπιστημίου, Δημ. Ζ. Σοφινὰνὸς ἐτοίμασε καὶ παρέδωσε πρὸς δημοσίευση στὸ περ. *Μεσαιωνικά καὶ Νέα Ἑλληνικά* (τόμ. 6) πολυσέλιδη μελέτη ὑπὸ τὸν τίτλο «Διήγησις Βεφᾶ καὶ Μιχρής. Ἄωνόμου ἀνέκδοτο στιχούργημα τοῦ ΙΖ' αἰ.» Παράλληλα συνέχισε τὴν ἐπεξεργασία τοῦ ὕλικου γιὰ τὸν τόμο «Τὰ Εἰκονογραφημένα Χειρόγραφα τῶν Μετεώρων», τὸν ὁποῖο ἐτοιμάζει σὲ συνεργασία μὲ τὸν Καθηγητὴ κ. Γ. Γαλάβαρη (τὸ ἔργο θὰ περιληφθεῖ στὴ σειρά τῶν δημοσιευμάτων τοῦ Κέντρου). Ἀσχολήθηκε ἐπίσης μὲ τὰ ἔγγραφα (βυζαντινὰ καὶ μεταβυζαντινά· χρυσόβουλλα, πατριαρχικὰ σιγίλλια κ.ἄ.) τῶν μετεωρικῶν μονῶν καὶ τῆς Μονῆς Δουσίκου, τῶν ὁποίων τὴ διπλωματικὴ καὶ σχολιασμένη ἔκδοση ἐτοιμάζει.

Συνεχίστηκε, τέλος, τὸ ἐρευνητικὸ πρόγραμμα «Τὰ μοναστήρια τῆς Ἑλλάδος. Ι. Τὰ μοναστήρια τῆς Κρήτης» ἀπὸ τοὺς ὑπεύθυνους τοῦ προγράμματος καθηγητὲς Δημήτριο Τσουγκαράκη καὶ Ἑλένη Ἀγγελομάτη-Τσουγκαράκη, πρώην ἐρευνητὲς τοῦ Κέντρου, οἱ ὁποῖοι πραγματοποιοῦσαν μὲ δικά τους ἔξοδα ἐρευνητικὴ ἀποστολὴ στὴν Κρήτη.

Ἡ Βιβλιοθήκη τοῦ Κέντρου ἐμπλουτίστηκε ἀπὸ τὸν Δεκέμβριο τοῦ 1998 μὲ 400 περίπου νέα βιβλία καὶ περιοδικὰ (ἀρ. Βιβλ. Εἰσαγ. 12093 κ.ἑξ.), προερχόμενα κατὰ μεγάλο μέρος ἀπὸ δωρεὰς καὶ ἀνταλλαγές.

Τὸ ἐρευνητικὸ προσωπικὸ τοῦ Κέντρου ἀφιέρωσε καὶ ἐφέτος πολὺ χρόνο στὴ διεκπεραίωση διοικητικῶν ἐργασιῶν, καθὼς καὶ στὴν ἐξυπηρέτηση, ἀπ' εὐθείας ἢ δι' ἀλληλογραφίας, ἐρευνητῶν καὶ ἐπιστημονικῶν Ἰδρυμάτων τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Ὁ Διευθύνων
Κ. Λάμπας